

Nem kenyerem a befejezetlenség. Megeszem, amit a tányéromra szedtem, nem hagyom félbe a rendrakást, nem szakítom meg az utazásaimat ötletszerűen. Más a helyzet a könyvtárammal. Merthogy nincs komplett könyvtár.

6 Alberto Manguel

FÉLBEHAGYOTT KÖNYVEK

Az érvényes rá, amit Valéry¹ mondott a versről: sose kész, csak abbahagyott. És egyetlen könyv sem olvasható ki teljesen. Az utolsó mondata után is hozzáadódik valami az

olvasatunkhoz (a történések ismerete, az irodalmi összefüggések tudata, a rokon- vagy az ellenszenv érzete), ezért aztán új könyvként fekszik előttünk. Kéri a figyelmünket, hogy olvassuk el újra – és egyben először, hiszen nem léphetünk kétszer ugyanabba a szövegfolyamba.²

Más dolog a szándékosan félbehagyott olvasás. Fokozatosan ismerkedem egy könyvvel. Szemügyre veszem a borítót, átfutom a fülszöveget, átugrom vagy sem az előszót, és elkezdem olvasni. Ha tetszik a könyv, és én is tetszem a könyvnek, élvezettel végigolvasom. De néha két-három oldal elolvasása után, ha nem érdekel, feladom. Viszont a könyvek rendkívül türelmesek, várnak ránk ameddig kell. Már nem egy letett könyvhöz visszatértem, és az mégis megtetszett, talán mert megváltoztam, vagy a könyv lett más. Ám, ha nem tetszett, soha nem akkor tettem le, miután félig elolvastam. Ha két-három oldal nem győz meg, akkor tudom, hogy – egyelőre legalábbis – a többi se fog lekötni. Még nem volt olyan könyv, amelyet kelleetlen első bekezdése után remekműnek találtam, ha továbbolvastam. Nekem a jó könyv: szerelem első látásra.

Kétfajta befejezetlenség van. Az egyik, amikor érdektelennek tartjuk a könyvet, méltatlannak arra, hogy a végigolvassuk. A másik, amikor félelmünkben, hogy valami csodásnak hamarosan vége szakad, halogatjuk a továbbolvasást. A Korán 56. szúrája beteljesülés nélküli boldogságos élvezetet ígér a megszakított közözlést végző hívőknek. A keresztény hittétel szerint (melynek Paradicsomából mind a nemi aktus, mind a könyvolvasás kimaradt) minden jóhiszemű vállalkozást véghez kell vinni. A feladás Szent Pál követőinél léhaságnak számít, ezért kárhózas. Az internet, amely csupán rövid, többszöri figyelmet igényel tőlünk, erényt csinált a keresztény bűnből. Szemelvények, nem kötetek, amit általában kínál, és senkitől nem várja el, hogy végiggörgesse a beláthatatlan hosszúságú dokumentumhalmazt. Az Edinburgh presbiterianus³ kódében született R. L. Stevenson⁴ ezt vallotta a Pál apostoli szigorú normákkal szemben: „Remélve utazni jobb, mint megérkezni, s az átélés az igazi eredmény.” Átélni, felfedezni, olvasni, olvasmányt felidézni, élvezni a csúcspont előtti oldalon történetek ismeretét – ezekből áll az olvasó művészete.

Egy könyvet utolsó oldalának elolvasása előtt félretenni, kétségkívül nagy önfegyelmet kíván. Vannak könyvek, melyeket a befejezésükhöz közel érve tettem félre, hogy ne egy szuszra élvezzem ki a végkifejletüket. Conrad *Győzelem*⁵ című regénye utolsó fejezetének elolvasását a végtelenségig halogattam, mert tudtam, hogy ez az utolsó könyvem tőle, és nehezemre esett búcsút venni. Ugyanígy voltam Pat Barker [Felépülés]⁶ trilógiájával, Calasso [Az irodalom és az istenek]⁷ és Nádas Péter *Párhuzamos történetek*⁸ című könyvével. Függetlenül hagyott olvasmányomat mindvégig az ágyam mellett tartottam, akár egy jeles napon kibontandó ajándékot. A spanyolban így nevezik ezt az ünnepváró érzést: az előeste öröme.

Szilágyi Mihály fordítása

¹ ld. Paul Valéry (1871–1945) francia költő, esszéista *Cahiers c. feljegyzései (Füzetek c. magyarázatok)*, 1997)

² Hérakleitosz (i. e. 535–475) görög filozófus mondására utal: „Kétszer nem léphetsz ugyanabba a folyóba.”

³ presbiteriánus: szűkebb értelemben a korai angol-skót református vallásfelekezet

⁴ ld. Robert Louis Stevenson (1850–1894) skót író, költő *Virginibus Puerisque c. esszékötete* (1881)

⁵ Joseph Conrad (1857–1924) lengyel származású angol író *Győzelem c. regénye* (magyarul, 1984)

⁶ Pat Barker (sz. 1943) angol írónő *Regeneration c. regénytrilógiája* (magyarul csak a *Felépülés c. első kötet*, 1999)

⁷ Roberto Calasso (1941–2021) olasz író *La letteratura e gli dèi c. esszékötete* (2001)

⁸ Nádas Péter (sz. 1942) *Párhuzamos történetek c. regénye* (4. kiadás, 2018)